

KRISTOVO SPOJENÍ S LIDSTVEM

Rudolf Steiner

V minulé úvaze jsem se pokusil vylíčit, jak duševně-duchovní bytí v oblasti vývoje člověka přechází v bytí smyslově-fyzické. Na porozumění, s nímž člověk k tomuto přechodu přistoupí, záleží, zda může k události na Golgotě a jejímu vztahu k pozemskému vývoji člověka získat takový poměr, který by odpovídal současnému vědomí.

Jestliže člověk ve své vlastní fyzicko-smyslové bytosti nepozná, jak se duchovně-duševní bytost z duchovní formy prožívání proměnila tak, že se stala jevem fyzicko-smyslového světa, musí pro něj zůstat nepoznáno i to, jak se duch Kristus z duchovních světů zjevil v člověku Ježíši ve fyzickém světě.

Je však třeba vždy znovu zdůraznit, že nejde u každého jednotlivce o *zřící* poznání samotné, nýbrž o citové porozumění tomu, co bylo zřením vyvádáno. Zřící poznání si vydobudou *jednotlivci*. Odůvodněné porozumění je možné pro *každého*.

Kdo uznává světy, jež lidská duše prožívá v předpozemském bytí, ten se také učí vzhlednout k Tomu, který před děním mystéria Golgoty žil jen v tomto [*tj. předpozemském*] bytí, jako Kristus, a který skrze toto mystérium a od chvíle, kdy se událo, spojil svůj život s pozemským lidstvem.

Duše pozemského lidstva dosáhly stavu, v němž žijí dnes, teprve v pozvolném vývoji. Obvyklé vědomí vezme duševní stav, jaký je dnes, a konstruuje si „dějiny“, v nichž je věc podána tak, jako by lidé šerého dávnověku mysleli, chtěli a cítili takřka stejně jako dnes. Tak tomu ale není. V pozemském bytí lidstva byly doby, v nichž tento stav duše byl zcela jiný než dnešní stav. Tenkrát nepanoval tak ostrý protiklad mezi spánkem a bděním.

Přechod mezi nimi dnes tvoří jen snění. Jeho obsah má však v sobě cosi klamného, pochybného. Člověk dávnověku prožíval mezi plným bděním a bezvědomým spánkem přechodný stav, jenž byl obrazný a vzdálený myslí, skrze nějž se však zjevovalo něco skutečného duchovního, tak jako se smyslovým vnímáním zjevuje něco skutečného fyzického. V tomto prožívání prostřednictvím obrazů, nikoli prostřednictvím myšlenek, měl člověk dávnověku snovou zkušenost svého předpozemského bytí. Prožíval sám sebe jako předpozemskou duševní bytost jakoby v dozívání toho, čím tenkrát prošel. Zato však neměl úplný a zřetelný prožitek Já, který má současný člověk. Nepociťoval sám sebe jako „Já“ stejnou měrou, jakou se pocituje dnes. Tento prožitek „Já“ nastal teprve v průběhu lidského duchovního vývoje.

Rozhodující vývojovou epochou pro vývoj prožitku Já v lidstvu je ta, do níž spadá také událost na Golgotě.

V této době se pro obvyklé vědomí stávalo duševní prožívání dozvuku předpozemského bytí stále tlumenějším. Člověk byl ohledně toho, co může *sám o sobě* vědět, stále více omezen na to, co se mu ze sebe samotného ukazuje v podobě fyzicko-smyslové- ho pozemského bytí. Počínaje tímto okamžikem získalo nový význam i vnímání smrti. Předtím člověk naznačeným způsobem věděl o věčném jádru své bytosti. Díky zření zmíněného dozvuku ho znal tak, že mu bylo jasné: Toto jádro nebude smrtí dotčeno. V dějinném období, v němž se pohled omezil na fyzickou lidskou bytost, smrt před duší stanula jako trýznivá záhada. Tato záhada nebyla pro člověka vyřešena dalším vývojem pouze vnitřních sil poznání. Byla pro něj vyřešena tím, že do pozemského vývoje vstoupila golgotská událost. Na půdu pozemského bytí sestoupil Kristus z oněch světů, v nichž člověk prožívá své předpozemské bytí. Ve spojení prožitků bdělého obvyklého vědomí s bytostí Krista a v pohledu na jeho činy může člověk od události na Golgotě nalézat to, co předtím nalézal na základě přirozeného uzpůsobení svého vědomí.

Zasvěcenci dávných mystérií hovořili ke svým vyznavačům tak, že ve vjemech z předpozemského bytí viděli milosrdný dar sluneční bytosti, jejímž odleskem bylo fyzické Slunce.

Zasvěcenci, kteří v době mystéria Golgoty dosud žili v pokračování starých iniciačních metod, hovořili k těm, kdo chtěli slyšet, o tom, že bytost, jež dříve z duchovních světů dávala lidem s sebou do pozemského bytí dozvuk bytí předpozemského, sestoupila jako Kristus do fyzického pozemského světa a v člověku Ježíši na sebe vzala tělo.

Ze strany těch, kdo díky iniciaci znali pravdu o mystériu Golgoty, se v prvních dobách křesťanského vývoje mluvilo o Kristově bytosti veskrze jako o bytosti, jež z duchovních světů sestoupila do světa pozemského. Tehdejší učitelům lidstva záleželo především na Kristu nadpozemského světa a jeho cestě k pozemským lidem.

Předpokladem takového náhledu bylo, že toho člověk ze staré iniciace věděl ještě tolik o nadmyslových světech, aby v Kristu spatřoval bytost duchovního světa před jejím sestupem na Zemi.

Zbytky tohoto vědění přetrvávaly zhruba do čtvrtého století po Kristu. Pak ve vědomí lidí potemněly. Golgotská událost se tím stala událostí, o níž lidé věděli *jen* z tradice vnějších dějin. Iniciační principy starého světa byly pro vnější svět ztraceny a uchovávaly se již jen na místech, o nichž lidé sotva něco věděli. Teprve teď, od poslední třetiny 19. století, bylo ve vývoji lidstva opět dosaženo stadia, kdy nová iniciace, již jsme popsali v předchozích úvahách, vede k nazírání Kristovy bytosti v duchovním světě.

K plnému rozvinutí vědomí Já, jež mělo v rámci vývoje lidstva nastat, bylo nutné, aby iniciované poznání na několik staletí ustoupilo a člověk věděl, že je prozatím odkázán na smyslový a zevně-historický svět, v němž může svobodně rozvíjet vědomí Já.

Jen tak bylo pro křesťanské společenství možné, aby věřící odkazovalo na historickou tradici [hovořící] o mystériu Golgoty a aby to, co o ní bylo kdysi známo díky duchovnímu poznání, odšlo do *dogmat určených víře*. Zde se nejedná o obsah těchto dogmat, nýbrž o způsob, jakým je v duši prožíván - zda skrze víru, či skrze vědění.

Dnes je opět možné dosáhnout bezprostředního vědění o Kristu. Před obvyklým vědomím však po staletí stála postava Ježíše; Kristus, který v něm žil, se stal předmětem víry. Ale právě v duchovně vedoucí části lidstva se stále více vytrácel sklon k dogmatům víry a na Ježíše se stále více nahlíželo jen tak, jak se obvyklému vědomí jeví z dějin. Lidé krok za krokem ztráceli prožitek Krista. A tak vzniklo dokonce moderní odvětví teologie, které se zabývá v podstatě jen člověkem Ježíšem a jemuž chybí živý vztah ke Kristu. Avšak pouhá víra v Ježíše už vlastně není křesťanstvím.

Ve vědomí o svém předpozemském bytí měl člověk dávnověku také oporu pro náležitý vztah ke svému bytí po pozemské smrti. To, co mu v dávnověku tímto způsobem dávalo s ohledem na záhadu smrti přirozené sebeprožívání, to mu mělo být v pozdější době dáno jiným způsobem skrze jeho spojení s Kristem. Ten jej měl v souladu se slovy Pavlovými „Ne já, nýbrž Kristus ve mně“ proniknout tak, že se tím pro něj mohl stát vůdcem při průchodu branou smrti. V obvyklém vědomí teď sice měl člověk něco, čím mohl být plně rozvinut prožitek Já, nikoli však něco, co mohlo dát duši sílu k tomu, aby v poznání mohla získat přístup ke svému živému průchodu branou smrti. Neboť obvyklé vědomí je výsledkem fyzického těla. Může tedy dát duši jen takovou sílu, kterou duše musí považovat za sílu, jež po smrti vyhasne.

Těm, kdo to všechno ještě na základě staré iniciace mohli poznat, se lidský fyzický organismus jevil nemocný. Museli totiž předpokládat, že nemůže rozvinout takovou sílu, aby dal duši vědomí natolik obsáhlé, že by mohla prožívat své plné bytí. Kristus se jevil jako lékař duše světa, jako léčitel, spasitel. A jako takový musí být poznán ve svém v hloubi založeném spojení s lidstvem.

Událost smrti v souvislosti s Kristem má být předmětem příští úvahy. To, co staré vědomí, prohloubené výroky zasvěcenců, dávalo člověku jako prožitek věčnosti, se přijetím Kristova života stalo filosofií, jež může v bytí světů počítat s principem Boha-Otce. Otec v Duchu může být opět spatřován jako vše pronikající bytí. Poznáním Krista, jenž - jako bytost mimozemského světa - přijal v člověku Ježíši pozemské tělo, získává kosmologie svůj křesťanský charakter. V událostech vývoje lidstva je Kristus zároveň poznáván jako

bytosť, jíž v tomto vývoji připadla rozhodující úloha. - A opětovným roznícením potemnělého poznání „věčného člověka“ je lidská duše z pouhého smyslového světa, jenž rozvíjí vědomí Já, směřována k Duchu, jejíž spolu s Bohem Otcem a s Kristem může duše s porozuměním prožívat v *obnoveném poznávacím základu náboženství*.